

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Lendavska ulica št. 61.

OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
in 80 mm ŠIRINE 1 K 50 v.

Neodvisen političen tednik.

IZHAJA VSAKO NEDELJO

VELJA PO POŠTI 18 K ZA ČAS DO KONCA
LETA 1920. — VSE ŠTEVILKE OD PRVE
ŠTEV. PA DO KONCA LETA STANEJO 25 K.

Posamezna številka velja **1 krono.**

Vogrski in slovenski pravopis.

Vsaka številka prinese tiste litere, ki so različne v slovenskem in v vogrskem pravopisu. Tisti, ki ne znajo dobro po slovenski čitati, si lahko s toga pogledajo in bojo potem lažje prečitali naše novine.

Po ogrskem se piše	Po slovenskem se piše	Po ogrskem se piše	Po slovenskem se piše
C, CZ	C	SZ	S
CS	č	S	š
gy	dj	ty	tj
ly	lj	Z	Z
ny	nj	ZS	ž

Kakšna naj bo agrarna reforma?

Dosta papirja se je že popisalo o agrarni reformi. Mnogo nasvetov in misli se je že vrglo med svet. Kmalu bosta potekli dve leti od prevrata, to je od tistih zgodovinskih dni, ko so zmagale po celem svetu revolucionarne ideje. Rečemo lahko, da so zmagale, ker jih je svet pripoznal. Vsi nekdanji nasprotniki teh novih idej so utihnili, niso se več upali na dan s svojimi zastarelimi nazori. Celo kralji so priznali nove ideje kot pravilne in pravične. Ena teh idej je ta, da eden človek ne sme imeti v svojih rokah preveč zemlje. Povsod se je pojavila ta ideja in zlasti pri nas v Jugoslaviji, v tej poljedelski državi, so se poljski delavci in mali kmetje oprijeli te ideje. Agrarna reforma jim je postala evangelij. Zemlje, zemlje, zemlje! Samo to so imeli v mislih, samo od zemlje so pričakovali rešitve svojemu siromaštvu, svoji bedi.

Po zemlji so hrepeneli, po zemlji hrepenijo in po njej bodo hrepeneli poljski delavci in mali kmetje vse dosegam, da je ne bodo imeli toliko, da se bodo na njej lahko preživljali. Posebno tu v Prekmurju, kjer ni industrije, ne trgovine, zlasti tu se sučejo misli in želje proletarca le okoli zemlje. In že dve leti se sučejo te misli, pa ešče se bodo sukale dolgo časa, kajti kolesa »agrarne reforme« se sučejo sila počasi. Kdo je temu kriv? Pred vsem moramo reči, da nobena sedaj v narodnem predstavništvu (v parlamentu) vladajočih političnih strank nima trdne volje, izvesti agrarno reformo. Večina njih so sploh

nasprotniki razdelitve zemljišč. Seve, vej so po večini oni sami tudi veliki posestniki ali vsaj sorodniki in prijatelji veleposestnikov.

Tudi ljubljanske vlade, kar jih je bilo doslej, niso imele trdne volje, res pošteno se poprijeti tega vprašanja. Pri nas so se zadovoljili s tem, da so nemške in madžarske veleposestnike djali pod nadzorstvo in da so jim tu in tam kakšen plug zemlje odvzeli in v zakup (zarende) dali. Drugim veleposestnikom pa niso ničesar vzeli. Kakor, da bi ti ne izrabljali delavcev, kakor, da ti niso nasprotniki agrarne reforme. In ti naši domoljubni, rodoljubni in demokratični veleposestniki s svojimi zvezami skušajo povsod in pri vsaki priliki zavlačevati rešitev agrarne reforme. In ravno pri nas na Slovenskem bi to ne smelo biti, ker je pri nas ljudstvo gosto naseljeno, a velikih posestnikov malo. Na Hrvaškem so agrarno reformo že vse drugače izvedli, kakor pa pri nas v Sloveniji. Ako pojde pri nas to tako počasi naprej, se agrarna reforma sploh nikdar ne bo izvedla, ker bo preko cele »agrarne reforme« in preko njenih delegatov in uradov pridvela v Slovenijo prej kaka nova ideja, ki bo pometla z vsemi tistimi okostenelimi odbori in uradi in ne bo poslušala dobrih nasvetov tistih gospodov, ki nosijo agrarno reformo pač na jeziku, ne pa v srcu.

Pitanje je, kaj lahko brez beogradske vlade storimo za naše ljudi, ki nimajo zemlje, a bi jo radi imeli. Preko glav beogradskih ministrov in brez parlamenta, t. j. brez zakona se ne more izvršiti agrarna reforma. Vej ne gre, da bi kak neodgovorni gospod v Ljubljani kar ukazal, da se komu kar vzame zemlja in razdeli. Pač pa bi se že danes lahko doseglo, da dobijo poljski delavci in mali posestniki več zemlje z arende. Pa ne samo grofovske, tudi druge zemlje. Skorej v vsaki večji občini imamo posestnika, ki ima po 100 in ešče več plugov oračje zemlje, dočim je v isti občini po več delavcev, ki bi radi imeli vsaj en plug zemlje, da si pridelajo nekaj koruze in krompirja. Seve veleposestnik jim sam iz lastne volje ne da niti pedi zemlje v najem. Te veleposestnike je treba pripraviti do tega, da dajo siromakom vsaj nekaj zemlje v zakup. Posebno v okolici Murske Sobote se naj razdeli zemlja med poljske delavce in male kmete, ki bivajo v Murski Soboti. Mnogo grofovskih travnikov je ešče v okolici Murske Sobote. To ni pametno gospodarstvo. Tu blizu M. Sobote, kjer je dovolj delavskih moči, naj

se zemlja izkorišča na drug način. Ti obsežni travniki in pašniki se naj razdelijo. Napravijo se naj iz njih njive in razdele med siromake, da si bodo na njih pridelali, kar jim najbolj treba za življenje. Škoda ne bo velika, če bo nekaj travnikov izgnilo iz okolice našega mesta. Saj trava na njih ni kaj prida. Pridne roke naših poljskih delavcev pa bi ustvarile iz teh božnih travnikov rodovitna polja. Delavci bi ostali doma in ne bi silili v tujino.

Da v tujino! Mnogo jih je že od potovalo preko tiste velike vode v ob ljubljeno deželo. In dan za dnevom jim sledijo novi. To bogato Prekmurje, pa ne more preživljati niti lastnih ljudij! Da, ne more jih! Preživljati pa jih zavoljo tega ne more, ker tisti, ki imajo na stotine plugov zemlje, siromaku ne odstopijo niti pedi ter jim od vagonov pridelkov, ki jih imajo doma, ne dajo ničesar ali pa le malo.

Zemlja je božja! Zemlja ni last tistih, ki danes mislijo, da je le njihova, da imajo le oni sami pravico, uživati jo. Kdor ne dela, naj ne je! Kdor zemlje ne obdeluje sam, naj je nima. Čemu imajo nekateri bogatci zemljo, pa ešče nikdar na njej niti ene brazde potegnili niso? Zakaj bi neki imel eden človek več zemlje v lasti, kakor je more obdelati? Večji posestniki ne morejo opraviti vsega dela sami, zato si najmejo druge ljudi, moške in ženske ter napravijo iz njih »hlapce« in »dekle«. Ako bi takemu večjemu posestniku vzeli polovico zemlje, bi ešče zaradi tega ne poginil gladu. In če bi to, kar smo njemu vzeli, dali njegovemu hlapcu in njegovi dekli, imela bi zopet ta dva toliko zemlje, da bi se mogla na njej preživljati. Hlapec in dekla bi postala posestnika. Prej smo imeli na eni strani bogatega posestnika, na drugi strani pa siromašnega hlapca in deklo. Sedaj pa bi imeli dva manjša posestnika, dve manjši rodbini, ki bi ne trpele gladu in bi lepo v zadovoljstvu delale in živele.

Tako treba razdeliti zemljo. Takšna mora biti agrarna reforma. Vsakšni naj ima samo toliko zemlje, kolikor je lahko obdela sam in s svojimi domačimi ljudmi. Več pa ne! V Jugoslaviji ne trebe hlapcev in dekel, nam trebe le samostojnih kmetov. Več kakor 15—20 plugov zemlje naj nima nikdo pri nas v Sloveniji. Ako se agrarna reforma sploh izvede, potem se naj izvede pošteno in povsod. Vse jedno je potem, ali je to vseč raznim narodnonaprednim, samostojnim ali klerikalnim kmečkim magnatom v Sloveniji. Črez noč se seve vse to ne da izvesti. S silo se naj to tudi ne

izvede. Zakon pa, ki bi določil, da se v eni roki ne sme nahajati več, kakor do 20 plugov zemlje, takšen zakon bi bil nujno potreben. Lastniku velikega posestva pa se naj pusti, naj poljubno proda svojo zemljo, komurkoli hoče in kakor hoče. Naj jo proda drago ali po ceni. Zakaj bi jo moral dati zastonj, zakaj zelo po ceni? Zakaj bi moral ravno samo zemljiški posestnik vsled novih idej in reform priti v škodo in zakaj bi smel kdo drugi imeti ešče naprej po več fabrik in po več hiš v mestu? Kar oropati vsega imetja se ne sme niti grofa, niti kakega velekmeta. Z zakonom, kakor bi bil prej omenjeni, bi se sama uravnala izvedba agrarne reforme. Ne bi trebalo toliko delegatov in odborov in ne bi trebalo čakati na obečane milosti agrarne reforme ešče leta in leta.

Dr. S. V.

NOVICE.

Ure nazaj potisniti se smejo še le 30. septembra in ne že 15. septembra. Torej velja de 30. septembra še vedno poletni čas.

Kmetijska šola. Pri nas v Prekmurju nega kmetijske šole. Tisti kmečki dečki, ki bi radi šli v tako šolo, naj grejo novembra meseca v Šent Jurij ob južni železnici. Tam se začne takrat enoletem tečaj za kmečke dečke. Tisti, ki bi radi v to šolo šli, naj si preberejo prej Narodni list št. 104, kjer je v tem več napisano, kaj se bo tam včilo.

Kmečka stranka za Prekmurje je imela v nedeljo, 12. t. m. v M. Soboti svoje ustanovno zborovanje. Kakor se nam poroča, je bil izvoljen načelnikom stranke župan g. Kočar iz Skakovcev, v odboru je pa petnajst najimovitejših posestnikov iz Prekmurja. Ustanovitelji stranke imajo namen, organizirati prekmurske kmetovalce v svrhu uspešnejšega varstva kmečkih koristi, kakor, dosege prostega izvoza raznih potrebščin. Vsak, kdor pozna razmere v Prekmurju in vse mnogobrojne prometne ovire, ki so vzrok, da se naš kmet ne more povspeti do boljših življenjskih pogojev, mora ustanovitev kmetijske organizacije najtoplejše pozdraviti. Razmere, ki tlačijo prekmurski kmetijski stan, so res neznosne. V Prekmurju je velika obilica živine, za katero doma ni porabe in katero bi bilo treba izvoziti; imamo zrnja nad lastno potrebo, da ne govorimo v sadju; vsega tega ni mogoče spraviti nikamor. Le z združenimi močmi more naš poljedelec doseči, da se bode mogel v teh ozirih svobodnejše gibati. Organizacija kmetov res odgovarja njihovim življenjskim potrebam. Kljub tej vžnosti organizacije pa zborovanje ni bilo dobro obiskano. Opaziti je bilo, da so se ga udeležili le najimovitejši posestniki, čeprav je v Prekmurju ogromna večina srednjih in malih poljedelcev. Interesi le-teh se na zborovanju niso poudarjali, tudi ni bilo nikakega zanimanja za potrebe kmetijskih delavcev, katerih je v Prekmurju gotovo več, nego 10.000 in katerih eksistenca je vsled novih razmer ogrožena. Naše mnenje je, da bi se morala kmečka stanovska organizacija, ako hoče res zaslužiti to ime, zavzeti za vse sloje kmečkega prebivalstva. Ona ni poklicana, ščititi le koristi velikega kmetijskega posestnika. Njena dolžnost bi bila, organizirati tudi

kmetijski proletarijat, kateremu pomagati do boljših gmotnih razmer, je eno najnunejših vprašanj. Kmečka stranka, ki ne namerava združiti pod svojim okriljem vseh sloje kmečkega življa, ne bi imela življenjske moči, temveč bo dala povod, da se bodeta mali kmet in poljski delavec posebej organizirala. To bi pa pomenilo usodepolno cepitev moči. Zato je treba gledati, da bo vodstvo mlade stranke isto vodilo lo po pravih potih, ako hoče doseči svoj cilj: spošno blagostanje vsega kmečkega življa. Še nekaj ne smemo zamolčati: simpatij za novo jugoslovansko domovino med zborovali — izvzemši par častnih izjem — ravno ni bilo opaziti. Ko se je govorilo o raznih nadlogah in težavah v Prekmurju in je nek govornik vprašal zborovalce, kdo je po njih mnenju kriv vsega tega, je bil res eden tako odkritosrčen, da je vskliknil, da je to Jugoslavija.

Gospodje, to si zapomnite: *ako hočete, da bo država Vam pomagala, morate najprej pomesti z madjaronstvom, ker s tem ne bodete prišli daleč. Zvestoba do matere Jugoslavije — to je prvo!*

Političnih uradnikov trebe več pri nas v Prekmurju. Ljudstvo se pritožuje, da civilni komisariat dolgo ne reši prošenj za obrtne pravice. Mi se temu nikaj ne čudimo. Eden ali dva uradnika — jurista ne moreta napraviti vsega. Poverjeništvu za notranje zadeve v Ljubljani naj pošlje sem več starejših uradnikov. V Sloveniji so okrajna glavarstva z 30 tisoč prebivalci, pa imajo tudi po dva taka uradnika, kakor okraj M. Sobota, ki ima kakih 70 jezer ljudij.

Ulični napisi v Murški Soboti. Vsa mesta v Sloveniji, ki so imela do prevrata nemške ali madjarske ulične napise, so si takoj oskrbela slovenske napise. Samo Murška Sobota je pozabila, da se tudi nahaja v Sloveniji. Pozabila je tudi, da je mesto. Kakor kaka velika ves čaka naša Sobota na župana, ki si bo zmisllil, da bi bilo dobro napraviti slovenske ulične napise. Oj ti počasnost in neodločnost sobotska!

Gornja Lendava. Trnok daleč imamo mi iz Gornje Lendave v Murško Soboto. Pri dobrem vremenu 5 ur. Iz severnih in zahodnih vesnic pa imajo še dosta dalje. Obmejni ljudje imajo po 8 ur hoda v M. Soboto. Ako hočejo pri sodniji v M. Soboti opraviti kak posel, morajo prenočiti v M. Soboti in zamudijo tako 2 čneva, kajti v enem dnevu noben človek ne more peški 16 ur hoditi. Najbolje bi zato bilo, da se v Gornji Lendavi napravi okrajna sodnija za severozahodni kot Prekmurja. Res je, da bi državo to nekaj penozov stalo, res pa je tudi, da bi si na drugi strani visoke pričnine (napitij) prehranila. Ljudje pa bi si prihranili dosta penozov, obutve in posebno dosta časa! Ljubljanska vlada naj premisli, kako bi se nam moglo pomagati.

Mlini v Prekmurju. Mlinarji so od bojnega časa naprej zelo nepriljubljeni pri našem ljudstvu. Kmetje, ki dajejo mleti silje v mlinih, morajo mlinarju tudi drva dajati in mu 10% silja prepustiti. S temi 10% potem neki mlinarji »kšeftajo« in tudi tihotapcem prodavajo. Dobro bi bilo, da bi vlada prepovedala mlinarjem, tako plačilo zahtevati. Naj se vse plača v denarju in vlada naj določi, koliko smejo zahtevati. Seveda, ako mlinarji toliko računajo, ni nikaj čudnega, če so vsaki den bolj bogati, ljudstvo pa je vsakši den bolj siromašno. Ta zaslužek v žitu se naj mlinarjem zapleni in porabi za siromašno ljudstvo, ki nima žita.

Smodke (cigarji) so od 8. septembra naprej zopet dragši.

Puconci. Iz zaporov okrožnega sodišča v Mariboru se je vrnil naš trgovec, g. Frane Bukvič. Izpustili so ga, ker se je izkazalo, da ni krivec pri napadu, ki so ga nekateri naščuvani veščanje napravili pred več tedni na tukajšnje orožnike.

Puconci. Obesil se je tu posestnikov sin Kujič. Vzrok ni znani. Nesrečnemu možu bodi zemljica lahka!

Brezovci. Ze dve leti je zaprta naša enorazredna šola. Deca se po cestah okoli poteplje in nikaj ne uči. Ali je šolska oblast na nas pozabila? Sedaj nam pa naj vender že ednok pošljajo kakega učitelja ali učiteljico.

Trnok dolgo v preiskovalnem zaporu. Od mursko-sobotske sodnije grejo akti za vsakega, ki je zavoljo kakega pregreška ali hüdodelstva zaprt, v Maribor, da tam državni pravdnik (ügyész) spise pregleda in pove, kaj je napraviti z zapretim človekom. Že prle so ti akti potovali več dni v Maribor in nazaj. Sedaj pa, ko gre pošta čez Dolno Lendavo, pa to trpi več kakor eden teden. Dostikrat po nedolžnem zaprti morajo zaradi tega po nepotrebem čakati po več tednov dalje, kakor bi bilo potrebno. Zato bi bilo najbolje, da se tu v M. Soboti ali pa v Ljutomeru za prekmurske okraje, za Ljutomer in za Gornjo Radgono napravi okrožno sodnijo za kazenske stvari, da ne bo šlo vse tako po polzevo (po maleg) kakor sedaj gre.

Naše upravne oblasti izdajajo včasih take naredbe (rendelet), da bi se človek kar za lase prijel ali iz kože skočil. Ena takih je naredba, da kmet ne sme gnati živine na semenj (senje), predno jo ne pregleda državni živinozdravnik. Praktična izvedba te naredbe bi pomenila popolno prenehanje vseh živinskih semnjov ali bi pa morala država nastaviti posebnega živinozdravnika, ki bi ne imel nikakega drugega posla, nego hoditi okoli posameznikov, ki so prigliasili, da hočejo gnati govedo na semenj, in pregledovati njih živinčeta. Živinozdravnik v Prekmurju ima dosti potrebnejših potov, katerih ne more opraviti, ker je preobložen z opravili. Vsaj dostikrat še toliko časa nima, da bi pregledal v klavnici (vágóhid) v Murški Soboti zaklano živino, tako da so lastniki zklanih živinčet primorani, ista odpeljati neogledana, ako nočejo celo popoldne tja do poznega večera čakati na ogled; seveda jih potem oblast radi tega kaznuje. Gospodje pri zelenih mizah, nekoliko več premisleka in ne mučite ljudstvo po nepotrebem! (Opomba uredništva: Kdor ni zmožen izdati pametno in premišljeno naredbo, naj ne izdaje naredb!)

Kmetje so se uprli na Hrvatskem, ker je vlada odredila žigosanje konjev. Vlada je sedaj žigosanje ustavila in kmetje so se zopet pomirili. Dobro bi bilo, da vlada vsako naredbo poprej dobro premisli, predno jo izda. Pa si kak neroden úradnik v ministerstvu zmisli nekaj, kar nima ne nog, ne glave in že pride nova naredba, ki nikomur ni po volji. Takšne nerodne uradnike naj vlada včasih odstavi ali pa je naj pošlje tje, kjer ne morejo nikomur kvar delati.

Kuhanje žganja za domačo potrebo dovoljeno. Finančnega ministrstva je uvrčen v finančni zakon za 1920—1921. poseben prebis v šterom se dovoljuje v določeni meri kuhanje žganja za domačo potrebo brez plačevanja davka.

V Mariborski eskomptni banki v M. Soboti kupujejo in prodavajo tujinske peneze. Tam si lahko vsakdo izposodi peneze in tje je lahko nosi hraniti. Opozarjamo na inzerat na zadnji strani.

Premovanje goveje živine, plemenskih krav, bikov in mlade živine se vrši 20. t. m. v Črensovcih in 21. t. m. v Murski Soboti. Opozarjamo živinorejce, da priženejo mnogo živine in lepe na premovanje, da se bo videlo, da imamo Prekmurci mnogo in preveč živine. S tem se bo tudi popravila napaka štetja, bi je radi strahu pred rekvizicijami izpadla neresnično. Radi tega so tudi neprilike pri trgovini z živino, ker pravi, deželna vlada zmiraj: štetje je pokazalo, da ima Prekmurje še premalo živine.

Ponarejeni (hamišni) 20 dinarski bankovci. Ker je povsodik v naši državi dosta ponarejenih 20 dinarskih (80 kronskih) bankovcev, za tega voljo je hoče naše države iz prometa potegniti. Že v 5. številki naših novin smo pisali, kako se ti ponarejeni penezi lahko spoznajo od pravih. Kakor pišejo novine iz Beča, so zdaj tam zgrabili 2 moža, ki sta delala take 80 kronske bankovce.

Petanjci. Nesreča na Muri. Preminočo sredo so hoteli 4 možje iz Petanjec s čolnom preko Mure na štajersko stran. Deroda voda je čoln prevrgla, vsi štirje možje so padli v Muro, pa so še vendar srečno priplavali na breg. Čoln pa je voda odnesla.

Gospem učiteljicam in gospodom učiteljem smo poslali na ogled to številko naših novin. Pošiljali bomo tudi v bodoče. Kdor tega ne želi, naj nam list vrne, drugače ga smatramo za naročnika. Gg. in gospem v M. Soboti lista ne pošljemo po pošti. *Upravništvo.*

Ljudsko štetje. (Népszámlálás.) V celi Jugoslaviji bodo vkup pisali vse ljudi dne 31. decembra 1920. To je zavoljo tega, da bomo vedeli, koliko nas je v naši novi državi.

Sodne akte so ukradli. Proti komunističnim občinskim poglavarjem v Zagrebu sa kazenska razprava (tárgyalás) ne more vršiti, ker je nekdo vse akte ukradel.

Tihotapstvo v Prekmurju. Menda malokje v Sloveniji je toliko tihotapcev, kakor tu pri nas v Prekmurju. To slišimo vsaki dan. Naši uradi in zlasti tudi vlada to dobro vejo. Nikdar pa samih sebe ne pita, kaj je temu vzrok. Zato jim mi, ki smo et v Prekmurju doma in dobro poznamo razmere, povemo, zakaj pri nas kmetje sami toliko živil in živine prek meje spravljajo. Ko bi ne bilo dosta živil in zlasti živine tu pri nas, bi je ne spravljali prek. Preveč je blaga, pa premalo kupcev tu v Prekmurju. Tudi je premalo trgovcev z živino. Samo par židov in najhujših madžaronov — bogatcev ima pravico, trgovati z živino. Zakaj pa se našim domačinom, ki niso nikdar bili madžaroni, ne da koncesija? Moralo bi se v prvi vrsti dati tistim, ki so mesarji po poklicu in ki nimajo nobenega drugega zaslužka. Zakaj bi imel eden človek gostilno, hotel, mesarijo, trgovino in še veliko posestvo? Naj ima vsak nekaj, ne pa eden vse. Vlada naj ne ustvarja novih hlapcev. Naj se pravično razdeli obrt tako, da bo vsak lahko živel. Posebno v obmejnih krajih naj bi bilo več živinskih trgovcev. Čim več bo teh, tem manj bo tihotapcev, kajti trgovci bodo že spravili blago po dovoljeni poti v promet! Trgovec, ki tihotapi, pa naj izgubi obrt.

Grofovskie arende. Kak čujemo, je agrarna reforma vzela v kraj g. Dobraju in Benku v Murski Soboti vso zemljo, ki so jo imeli z arende in jo bo dala revežem. G. Ostererju po je vzela le eno tretjino, drugo mu je njala, da bo lahko daval Sobočanom mleko.

Gostilne hočejo zapreti. Deželna vlada odredila, naj se zaprejo vse tiste gostilne, ki niso potrebne. Posebno pravi, da je po vesih preveč gostiln. Bilo ki krivično, če se njim, ki so dosegamali imeli gostilno, vzeme pravico. To je mnogim njih kruh. Tisti gospodje v Ljubljani, ki so izdali ta »ukaz«

menda mislijo, da so tu po vesnicah tudi kavarne in amfialkoholne pivnice kakor po Ljubljani in da zato ni treba gostiln. Tem gospodom v Ljubljani povemo, da prejšnja vlada gostiln in odprla, če za nje ni bila potreba. Gostilne, kolikor jih je tu v Prekmurju, so vse za krajevne razmere potrebne. Pustite torej vse pri miru. Vlada se naj briga za druge, pametnejše in nujnejše zadeve Prekmurcev!

Arendašem jage. Loviti divjačino je dovoljeno le onim, šteri imajo jago v arendi in pa onim, šterim arendaši dovolijo, ka smejo pri njih lovit. Vsi drugi ne smejo loviti. Šteri lovi, ki nema lovine v arendi in šterim tudi arendaši ne dovolijo, je po naši pravdi kaštigan kot tat (zsi-vány) z arestom. Zato naj te arendaši vsakoga, ki brez dozvole lovi, ovadijo naši birovi ali pa žandarjem, da bo kaštigan. Kaštigan bo vsak, naj bo revež ali bogat, uradnik ali neuradnik. Naše oblasti ščejo tudi pri lovinai napraviti red, zato bo kaštigan vsak lovski tat. Poleg arende ali dozvole mora ešče vsak imeti lovsko karto in orožni list.

Zgrabljeni madžarski oficiri v Rusiji — talci (tuszi) za zaprte ljudske komisarje na Ogrskem. Kakor je znano, je dala Hortyjeva vlada na Ogrskem zapreti 10 bivših ogrskih ljudskih komisarjev. Dne 6. t. m. pa je ruski zunanji minister Čičerin telegrafiral ogrskemu zunanjemu ministru, da je ruska vlada določila 1000 vjetih madžarskih častnikov kot talce in iz njih izbrala 10, ki izgubijo glavo, ako se zaprtim desetim komisarjem v Budapešti kaj zgodi. Med temi so: Grof Balint Szacheny, Spolarič György in Hejjas, brat največjega krvnika v madžarski vladi.

G. trgovci, ki smo jim poslali po več izvodov preminoče številke, naj nam na znanje dajo, koliko številk jim naj v bodoče pošiljamo. Ker je papir drag in ga težko dobimo, pošiljamo le toliko, kolikor lahko prodajo. Neprodane številke naj koncem vsakega meseca vrnejo z računom vred. Odtegnejo si naj kar sami 20%.

Upravništvo.

Borza. Zagreb 8. sept. borza zaprta, 9 sept. Dolarji 102—104, avstrijske krone 39—40. 10. sept. Dolarji 101—106.50, avstrijske krone 41. 11. in 12. sept. borza zaprta. 13. sept. Dolarji 109.50—110.50, avstrijske krone 40—43. 14. sept. Dolarji 111—111.50, avstrijske krone 42—43. 15. sept. Dolarji 115. 16. sept. Dolarji 115—116.25.

POLITIČEN PREGLED

V ITALJANSKEM UJETNIŠTVU je še mnogo jugoslovenskih vojakov. Taljani žnjimi grdo delajo, posebno Slovence hudo sovražijo in je pretepajo z železnimi boti in z bikovkami. Da, Lahi so bili vedno junaki in kavalirji!

REPUBLIKA DALJNEGA VSHODA. Vlada Republike daljnega vshoda je skupaj z odposlancem iz Vladivostoka sklenila, da bode njuva država demokratična republika, ki bo s sovjetsko Rusijo in z drugimi sosednimi državami politično in gospodarsko (gazdaságilag) stopila v prijateljsko zvezo.

NEODVISNOST REKE (FIUME). Prejšnji tedne je dal d'Anunzio na Reki proglasiti, da so Reka in kvarnerski otoki (sziget) neodvisni od kraljevine Italije in se imenujejo odsegamal »Kvarnersko italjansko regentstvo«. D'Anunzio je samega sebe imenoval za regenta te nove države in je zaprisegel vojake na to novo državo in na sebe.

BOLJŠEVIZEM V ITALIJI. Po italijanskih mestih se je dvignilo delavstvo proti vladajočim razmeram. Kajti za delavce je tam mnogo hujše, kakor pa pri nas. V nekaterih mestih so delavci postavili »sovjete«. Izdelujejo tudi orožje za rdečo armado. Delavci so nekatere tovarne vzeli v svoje roke. Italjanska vlada je brez moči in vpliva. Res lepa država! Sama ima povsod nered, pa bi rada

nam Jugoslovanom vojsko napovedala! Samo, da se jih mi nika ne bojimo.

VOLITVE ZA KONSTITUANTO (prvi parlament) bodejo pri nas 28. novembra. To so že pisale naše novine. Pravico voliti (votom dávat) ima vsak moški, ki bo tisti čas, ko bodejo začeli sestavljati volilne listine, že star 21 let in bo takrat jugoslovenski državljan. Občine morajo do 25. septembra sestaviti alfabetične volilne listine. V Sloveniji (skupaj s Prekmurjem) bo voljenih 40 poslancev.

RUSKO PRODİRANJE V AZIJI. Azija je bila pred bojno razdeljena v glavnem v 4 velike dele. Največji del, namreč Sibirijo so imeli Rusi. Angleži so imeli celo rodovitno in obljudeno Indijo in še nekaj drugih pokrajin. Kitajci so imeli svojo veliko državo s številnim prebivalstvom. Japonska država je obsegala nekaj otokov (sziget), pa je bila dobro organizirana in močna. Evropejci so se je bali. Angleži in Rusi so si bili tam sosede. Ker so že imeli dosta zemlje, so je hoteli imeti še več, kakor vsi bogataši, ki nimajo nikdar zadosti. Zato so vedno samo gledali ne to, kako bi mogli drug drugemu ugrabiti kak ko s zemlje. Prej pa je narobe. Rusi so si svojo državo zopet v red spravili. Ker imajo doma mir in so edini, pa marširajo v angleške pokrajine v Aziji. Ker morajo Angleži blago in ljudi iz Angleške po morju spravljati v Azijo, jim jo težko, ustavljati se tu Rusom. Ruska rdeča armada maršira sedaj proti Indiji. Indija je pod angleškim gospodstvom. Narod pa noče več biti pod Angleži. Hoče se osvoboditi. Že mnogokrat so se Indijci z orožjem v roki uprli proti Angležem, pa dosegamali se jim še ni posrečilo, izgnati angleško gospodo, ki jih v jarmu drži. Sedaj pa maršira rdeča armada proti Angležem in gotovo je bo premagala, ker se bo ves indijski narod, ki ga je mnogo milijonov, postavil na stran ruskih boljševikov in se žnjimi združil. In tako bo Rusija osvobodila tudi azijske narode, kakor je že osvobodila avstro-ogrskje Slovence. Kajti, če bi v Rusiji ne bila prišla do vrednosti boljševiška misel, bi mi nikdar ne bili osvobojeni in še dnešnji den bi mi prekmurski Slovenci bili pod madžarskim jarmom. Ravno boljševiške ideje so napravile, da se avstro-ogrski vojaki niso hoteli še dalje boriti.

BIVŠI TURŠKI GENERAL ENVER PAŠA JE POSTAL BOLJŠEVIŠKI POVELJNIK. Novine iz Moskve pišejo, da sta Ljenin in Trockij dala Enver pašo imenovati za višjega poveljnika rdeče armade, ki gre proti Indiji.

POLJAKI IN LITVINCI, ki so si še pred kratkim bili sovražni, se sedaj pogajajo za mir. Poljaki zahtevajo od Litvincev, da morajo priznati tisto mejo, kakor jo je določil vrhovni svet v Parizu leta 1919. Zahtevajo dalje, da se mora Litvinska država zavezati, da se ne bo vmešala v rusko-poljsko bojno. Posebno ne smejo Litvinci dovoliti Rusom, da bi ti marširali preko Litvinske zemlje na Poljsko.

PO ULICAH V TRSTU TEČE KRI (krv). Delavstvo v Trstu se je uprlo proti vladi. Delavci so oboroženi. Zadelali so nekatere ulice s kamenjem, zaboji, vozovi in pohištvom. Vojaštvo je s topovi raztrselo barikade delavcev. Po mestu se sliši venomer streljanje iz pušk in iz strojníc (gépfegyver). Mnogo delavcev in vojakov je ranjenih. Tako poročajo novine iz Trsta.

MIR Z BOLGARIJO SKLENJEN. Narodno predstavništvo v Beogradu je s 136 proti 10 glasovom sklenilo, naj se podpiše mir z Bolgarijo.

PRI BREST-LITOVSKEM se vrše med Rusi in Poljaki hudi boji.

GOSPODARSTVO.

Pomanjkanje duhana v Prekmurju. Z ozirom na mnoge pritožbe, ki so nam došle proti Gospodarski zadrugi v M. Soboti, kakor da je ona kriva, da nega pri nas duhana, smo pitali gosp. Vrbiča, vodjo te zadruga, zakaj se zadruga ne briga za dohan. Izvedli smo, da je zadruga vsik-

dar naročevala po en vagon dohana, kar je stalo nad 1 milijon kron. Plačati je morala to naprej ni čakati dolgo na denar od trafikantov. Kar en milijon denarja pa danes ni lahko dobiti. Tudi so stroški za prevoz tobaka veliki. Iz Lendave bi morali voziti z vozovi v M. Soboto. To pa bi tobak zelo podražilo. Kljub vsem tem težočam pa bo zadruga tobak zopet naročila in ga tekom par tednov dela v promet. Delegacija finančnega ministerstva v Ljubljani je namreč naročila vsem trafikantom, da morajo svojemu glavnemu založniku vsakokrat naprej plačati na njih trafiko odpadajoči denarni znesek. Trafikantje, ki ne dajo naprej zahtevanih penezov, izgubijo trafiko. Mi mislimo, da je to postopanje delegacije prvič skrajno nerodno in drugič tudi skrajno krivično. Zato, ker glavne zaloge nimajo toliko denarja, da bi nakupile kar cel vagon tobaka, se sili trafikanta, da se zadolži in vkuper spravi toliko penezov, da lahko naprej plača tobak. Trafikant si mora torej peneze izposoditi ali pa bo tudi moral naprej zahtevati plačilo od svojih odjemalcev. Kdor ima na razpologo dosta penez, ta bo trafikantu naprej plačal in si naročil tobak, kdor pa nema penezov, ta si pa tobaka ne bo mogel naročiti naprej in bo torej ostal brez njega. Nekateri bodo torej zopet imeli tobaka čez potrebo in bodo žnjim »kšeftali«, drugi pa ne bodo imeli ničesar. Tako se bo zopet začelo veriženje, ki ga sedaj kakega pol leta pri tobaku že nismo več poznali. Mi menimo, da bi ljubljanska delegacija ministerslva financ napravila najbolje, ako bi odredila, da prevzame monopolska uprava v lastne roke glavne trafike, če že ne vse, pa vsaj one z velikim prometom. Vse sedanje sitnosti in razne protekcije bi odpadle in bolj pravično bi se razdelil duhan med vse pokrajine. Danes pa je tako, da ljubljanski glavni založnik dobi tobaka čez mero in tako tudi tisti, ki imajo za to potrebnega denarja, drugi pa ne dobe ničesar ali pa le malo. Glavne trafike so postale vsled visokih cen tobaka izrazito kapitalistična podjetja. Ako torej preidejo v monopolsko upravo, bo to korak naprej k temu, kar zahteva moderni svet: komunikacija, podražavljenje. Ako pa delegacija ne more storiti tega, naj vsaj doseže, da bo transport tobaka od železniške postaje v Dolnji Lendavi do M. Sobote plačala monopolska uprava sama, ne pa zadruga. Ni nam namreč razumljivo, zakaj bi morali ljubljanski trafikantje in tisti, ki so ob železnici, zaslužiti dobre tisočake, tukajšnja glavna zaloga pa naj eventualno še doplača. Ako se naj tobak povsod po enaki ceni prodaja, ne gre, da stane enega založnika tobak kar 5—10% več kot pa drugega.

Za kaj tu v Prekmurju le malo silja pridelajo? Ker zemljo dosta preplitvo zorjejo. Trebe bolj globoko orati, ne samo 15—20 cm, kakor se ponekod vidi. Seve trebe drugih, večih plugov.

Cukerna repa. V severnem kraju Prekmurja, na »Guričkem« se je prepetilo, da so neštarni kmetje sejali repo pa so mislili, da je bela repa. Sedaj pa se vidi, da je ne bela, ampak cukerna repa. Seme so kupili v Monoštru. Kmetje sedaj ne znajo, kaj bi si s to repov začeli. Mi jim zato povemo, naj si iz te repe sladkor (cuker) napravijo za domačo potrebno. G. Ivan Mermolja v Pesnici pri Mariboru piše v »Kmetijskem listu«, kako se napravi iz cukerne repe sladkor. On pravi: »Repa se mora razrezati in kuhati in ko je skuhana, sprešati. Tak dobjena tekočina (sladkor vode) se kuha na ognji tečas, dokeč sirup ne bode iz tega. Ta sirup je gosti kakor med in se lahko nuca za vsako potrebo kakor sladkor«. Ta gospod že drugo leto tako dela z repo.

Listnica uredništva.

G. Ivan B. v G. Lendavi. Pitate nas, v kakih penezih vam mora vrniti vaš sosed Č. 1500 K, ki ste mu jih posodili avgusta lanskega leta. Povemo vam, da se razume, da vam mora platiti sedaj v jugoslovenskih dinarskih in ne v čistih kronah.

Gospodična Z. F. v M. Soboti. Vaš dopis smo sprejeli. Pišite nam večkrat kako vrtico. Radi objavimo.

G. Balai Ivan v S. Pitate, na kaki način bi se moglo napraviti, da bi zemlja več žita (silja) rodila. Priporočamo vam časnik »Kmetovalec«, ki izhaja v Ljubljani. Tam dobite odgovor na vsako tako vprašanje. Tam so strokovnjaki za poljedelstvo. To pač lahko tudi mi povemo, da bi tu v Prekmurju se več silja pridelalo, če bi se zemlja bolj globoko orala. Vse preplitvo orjete! Seve s kravami se ne more globoko orati. Zato trebe juncev ali konjev.

ČITAJTE „PREKMURSKI GLASNIK“!

Ivan Cmrečnjak

jermenar in tapetnik

v Ljutomeru (Glavni trg)

izdeluje razne konjske opreme, jermene za stroje, gamaše, žimnice (matrace), tapecira razno pohištvo, vozove itd. po najnižji ceni. Priporoča se za vsa, v to stroko spadajoča dela.

KUPUJEM SILJE

Pšenico, žito, oves, ječmen, proso hajdino, ter méd in vosek, belice in sploh vse deželne pridelke po najvišji dnevni ceni vsaki den. Na lagri imam vse felé špeci-rijsko blago: melo, sol, cuker, kavo, žajfo itd. ter železnino, cveke, sekire, lopate i. t. d.

FRANC ČEH

trgovina z mešanim blagom
v M. SOBOTI (prek od židovske cerkve).

Čoln (csónak) odnesla Mura
iz Petanjec.

Kdor čoln zgrabi in ga vrne lastniku, dobi

50 kron nagrade

v upravništvo „Prekmurskega Glasnika“
dobi naslov lastnika.

Kdor hoče kupiti dobro in fal robo

(za moške in ženske gvante, za srakice, robce, sol, žajfo, kavo, firnež, farbe i. t. d.), naj se

zaupno obrne na
BRATA BRUMEN

v Murški Soboti (v dr. Cifrakovoj
hiži, blizu katoličajske cirkve).

Stampilje

KATALOG FRANKO

ANTON ČERNE

graver

LJUBLJANA, Dvorni trg 1.

MARIBORSKA ESKOMPTNA BANKA

Podružnica Murska Sobota.

Centrala v Mariboru.

Ekspozitura v Rogaški Slatini.

Podružnica v Velikovcu.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje po $3\frac{1}{2}\%$. Vloge na tekoči račun obrestuje najugodnejše. Daje posojila na menice, vrednostne papirje i. t. d. Kupuje valute in devize po najvišjem dnevnem kurzu ter izvršuje vse, v bančno stroko spadajoče transakcije pod najugodnejšimi pogoji.